

АНОТАЦІЯ

Машир Н. В. Профілактика невиношування вагітності у жінок із різною патологією шийки матки. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» (наукова спеціальність «Акушерство та гінекологія»). Київ: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика МОЗ України; 2023.

Дисертаційна робота присвячена зниженню частоти невиношування вагітності у жінок із різною патологією шийки матки на підставі вивчення клініко-інструментальних та мікробіологічних особливостей, а також удосконалення алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів. Для вирішення поставленої мети були визначені наступні завдання: оцінити структуру патології шийки матки у вагітних жінок, а також рівень поєднаних форм; з'ясувати основні кольпоскопічні особливості у вагітних жінок із патологією шийки матки; представити результати цитологічного обстеження вагітних жінок із патологією шийки матки; показати сумарну частота та структуру супутньої генітальної захворюваності у жінок з патологією шийки матки; удосконалити та показати ефективність алгоритму діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок із різною патологією шийки матки. Об'єкт дослідження – невиношування вагітності, гестаційні ускладнення. Предмет дослідження – перебіг вагітності та пологів у жінок із різною патологією шийки матки. Методи дослідження – клінічні, кольпоскопічні, цитологічні, мікробіологічні, морфологічні та статистичні.

Установлено нові аспекти патогенезу невиношування вагітності у жінок із різною патологією шийки матки, які полягають у негативному впливі запальних на травматичних змін цервікального каналу на розвиток фетоплацентарного комплексу та мікробіологічні показники, що корелює з клінікою загрози переривання, передчасних пологів, плацентарної дисфункції, затримки розвитку плода та несприятливими перинатальними наслідками. Показано, що при поєднаних формах патології шийки матки має місце високий рівень невиношування вагітності, а при її пролонгації розвивається плацентарна дисфункція, передчасні пологи та перинатальна патологія. Отримані дані дозволили науково обґрунтувати необхідність удосконалення алгоритму діагностичних і лікувально-профілактичних заходів у жінок із різною патологією шийки матки на підставі використання направленої медикаментозної корекції. Вивчено клініко-анамнестичні особливості в жінок із різною патологією шийки матки та встановлені провідні фактори ризику. Показано вплив різних форм патології шийки матки на клінічний перебіг вагітності, пологів та перинатальні наслідки розродження. Представлені найбільш інформативні клініко-інструментальні та мікробіологічні маркери з метою контролю за ефективністю лікувально-профілактичних заходів у різні триместри вагітності. Удосконалено та впроваджено алгоритм діагностичних та лікувально-профілактичних заходів у жінок із різною патологією шийки матки щодо зниження частоти невиношування та перинатальної патології. Планування і проведення всіх досліджень виконано за період з 2020 по 2023 роки. Автором проведено клініко-лабораторне і функціональне обстеження 160 жінок із різною патологією шийки матки, з яких 30 отримували загальноприйняті діагностичні та лікувально-профілактичні заходи та 30 – удосконалений нами алгоритм,

40 вагітних жінок склали контрольну групу. Самостійно зроблений забір і підготовка біологічного матеріалу. Автором написано всі розділи дисертації, сформульовані висновки, удосконалено алгоритм лікувально-профілактичних заходів. Автором виконано статистичну обробку отриманих результатів. Матеріали дисертантки викладені в наукових працях, опублікованих самостійно, у публікації в спів-авторстві внесок дисертантки був визначальним, а також в тій частині актів впровадження, що стосуються науково-практичної новизни.

Результати проведених досліджень свідчать, що у структурі патології шийки матки у вагітних жінок переважали гіпертрофія шийки матки (57,0%) та ектопія шийки матки (53,0%) у порівнянні із рубцевою деформацією (31,0%), ектропіоном (18,0%) та поліпами цервікального каналу (6,0%). Рівень поєднаних варіантів склав 65,0% відповідно. Провідними кольпоскопічними особливостями у вагітних жінок із патологією шийки матки були високий рівень (58,0%) аномальної кольпоскопічної картини: пунктація (ніжна і груба), мозаїка (ніжна і груба), ацетобілий епітелій і йоднегативні ділянки. Крім того, пунктація визначалася у 20,0% пацієток як йоднегативна ділянка, вкрита однаковими за розміром червоними крапками. Ніжна пунктація характеризувалася дрібними, однаковими, рівномірно розташованими крапками; груба – крупними, рельєфними, нерівномірними крапками. Червоні крапки були сполучнотканинними сосочками багат шарового плоского епітелію, в яких візуалізуються петлі капілярів (васкуляризація атипії епітелію). Мозаїка мала місце в 17,0% вагітних і виглядала як багатокутні ділянки, розділені червоними нитками капілярів. Ніжна мозаїка в 9,0% нагадувала сітчасту мармуровість, не підносилася над довколишніми тканинами, а груба мозаїка в 8,0% схожа на «бруківку» і була острівцями різної

величини і форми з вираженими борознами інтенсивно червоного кольору. Грубі зміни на шийці матки у вигляді товстої лейкоплакії, густого ацетобілого піднесеного епітелію, з грубою мозаїкою і пунктацією мали місце в 8,0% вагітних. Серед результатів цитологічного обстеження вагітних жінок із патологією шийки матки слід відмітити наявність мазків I типу (PAP I) у 33,0% пацієнок з переважанням клітин проміжних шарів; великої кількості човноподібних клітин середніх розмірів, при цьому спостерігався активний цитоліз клітин, про який свідчила велика кількість «голих ядер», клітинного детриту й обривків цитоплазми. Відмічена велика кількість паличок Додерлейна, а цитолізу піддавався переважно проміжний шар клітин, що містить в цитоплазмі багато глікогену, поверхневі клітини не змінювалися. Запальні зміни II типу (PAP II), що характеризуються незначною зміною клітинних елементів у вигляді збільшення ядер і появою клітин метеплазованого епітелію, були виявлені в 67,0% вагітних. Цитологічні особливості мазків при інфекційних ушкодженнях шийки матки залежали від вигляду збудника і тривалості запального процесу. При неспецифічному запаленні в мазках виявлялися багаточисельні поліморфноядерні лейкоцити, гістіоцити, незрідка плазматичні клітини і лімфоцити. Сумарна частота супутньої генітальної захворюваності у жінок з патологією становила 56,0%; серед різних нозологічних форм переважали хронічні запальні процеси ендометрія та придатків матки (42,0%); інфекції, що передаються статевим шляхом (37,0%) та порушення менструальної функції (20,0%). З метою своєчасної діагностики патологічних змін шийки матки необхідно на прегравідарному етапі проводити динамічні кольпоскопічні, цитологічні та мікробіологічні обстеження. Це дозволяє своєчасно проводити лікувально-профілактичні заходи та попереджати настання вагітності на фоні запальних та посттравма-

тичних змін шийки матки. Використання удосконаленого алгоритму діагностичних і лікувально-профілактичних заходів дозволило знизити частоту невиношування вагітності (з 16,7 до 6,7%); загрози переривання вагітності у I триместрі (з 23,3 до 13,3%); бактеріального вагінозу (з 10,0 до 3,3%); кандидозу (з 6,7 до 3,3%); загрози переривання у II триместрі (з 43,3 до 23,3%); плацентарної дисфункції (з 33,3 до 20,0%); затримки росту плода (з 13,3 до 6,7%); патологічного прелімінарного періоду (з 43,3 до 30,0%); передчасного розриву амніотичних оболонок (з 30,0 до 16,7%); частота термінових пологів збільшилася на 6,7%, а передчасних – знижувалася на 6,7% відповідно.

Ключові слова: патологія шийки матки, вагітність, пологи, профілактика.

ANNOTATION

Mashyr N. V. Prevention of miscarriage in women with various pathologies of the cervix. – Qualified scientific work on the rights of the manuscript.

PhD degree dissertation in the field of study 22 Healthcare by Program Subject Area 222 Medicine (Obstetrics and Gynecology). Kyiv: Shupyk National Healthcare University of Ukraine of MH Ukraine; 2023.

Dissertation work is devoted to the decline of frequency of miscarriage of pregnancy for women with different pathology of cervix on the basis of study clinical-and-instrumental and microbiological features, and also improvement of algorithm of diagnostic and treatment-and-prophylactic measures. For the decision of the put purpose the followings tasks were certain: to estimate the structure of pathology

of cervix for expectant mothers, also level of the united forms; to find out basic colposcopic features for expectant mothers with pathology of cervix; to present the results of cytological inspection of expectant mothers with pathology of cervix; to rotin total frequency and structure of concomitant genital morbidity for women with pathology of cervix; to perfect and rotin efficiency of algorithm of diagnostic and treatment-and-prophylactic measures for women with different pathology of cervix. A research object is miscarriage of pregnancy, gestational complications. The article of research is motion of pregnancy and births for women with different pathology of cervix. Research methods – clinical, colposcopic, cytological, microbiological, morphological and statistical.

Set new aspects of prevention of miscarriage of pregnancy for women with different pathology the cervix, which consist in negative influence of inflammatory on traumatic changes of cervical canal on development of fetoplacental complex and microbiological indexes, that correlates with the clinic of threat of breaking, premature births, placenta disfunction, delay of development of fetus and unfavorable perinatal consequences. It is rotined that at the united forms of pathology of cervix takes place high level of miscarriage of pregnancy, and placenta disfunction, premature births and perinatal pathology, develops during its prolongation. Findings allowed scientifically to ground the necessity of improvement of algorithm of diagnostic and treatment-and-prophylactic measures for women with different pathology of cervix on the basis of the use of the directed medicinal correction. It is studied clinical-and-anamnestic features for women with different pathology of cervix and the leading factors of risk are set. Influence of different forms of pathology of cervix is rotined on clinical motion of pregnancy, births and perinatal consequences of delivery. Most informing is presented clinical-and-instrumental and microbiological markers with the purpose of control

after efficiency of treatment-and-prophylactic measures in the different trimesters of pregnancy. The algorithm of diagnostic and treatment-and-prophylactic measures is improved and inculcated for women with different pathology of cervix in relation to the decline of frequency of miscarriage and perinatal pathology. Planning and leadthrough of all researches is executed for period from 2020 to 2023. It is conducted an author clinical-and-laboratory and functional inspection 160 women with different pathology of cervix, from what 30 got the generally accepted diagnostic and treatment-and-prophylactic measures and 30 – an algorithm is improved by us, 40 expectant mothers made a control group. Independently done fence and preparation of biological material. An author all sections of dissertation, formulated conclusions, are written with, the algorithm of treatment-and-prophylactic measures is improved. An author is execute statistical treatment of the got results. Materials of candidate for a degree set in scientific labours, published independently, and also in that part of acts of introduction, which touch a scientific and practical novelty.

The results of the conducted researches testify that in the structure of pathology of cervix for expectant mothers the hypertrophy of cervix (57.0%) and ectopia of cervix (53.0%) prevailed in comparing to cicatricial deformation (31.0%), ectropion (18.0%) and polypuses of cervical canal (6.0%). A level of the united variants is 65.0% respectively. Expectant mothers with pathology of cervix have a high level (58.0%) of anomalous colposcopic picture leading colposcopic features: punctation (delicate and rough), mosaic (delicate and rough), acetowhite epithelium and iodine-negative areas. In addition, punctation is determined in 20.0% patients as a iodine-negative area, covered by identical on a size red points. Delicate punctation is characterized by shallow, identical, equispaced points; rough – by large, relief, uneven

points. Red points were connective tissue baby's dummies of multi-layered flat epithelium, the loops of capillaries are visualized in which (vascularization of atypia of epithelium). A mosaic takes place in 17.0% pregnant and looks as polygonal areas, part the red filaments of capillaries. A delicate mosaic in 9.0% reminds reticulated marbleness, did not overpeer above near-by fabrics, and a rough mosaic in 8.0% looks like a «roadway» and was the small islands of different size and form with the expressed furrows intensively red color. Rough changes are on the cervix as thick leukoplakia, thick acetowhite epithelium which overpeers, with a rough mosaic and punctation take place in 8.0% pregnant. Among the results of cytological inspection of expectant mothers with pathology of cervix it follows notices presence of strokes of I of type (PAP I) in 33.0% patients with predominance of cages of intermediate layers; large quantity of boatlike cages of middle sizes, here was an active cytolysis of cages, which plenty of «bare kernels», cellular detritus and snatches of cytoplasm testified to. Plenty of sticks of Doderleyrna is marked, and the mainly intermediate layer of cages, which contains in a cytoplasm much hepatin, was added a cytolysis, superficial cages did not change. Inflammatory changes II to the type (PAP II), that characterized by the insignificant change of cellular elements as an increase of kernels to appearance of cages of metaplastic epithelium, were discovered in 67.0% pregnant. Cytological of feature of strokes at the infectious damages of cervix depend on the type of exciter and duration of inflammatory process. At heterospecific inflammation numerous polymorphnonuclear leucocytes, histiocytes, appeared in strokes, quite often plasmatic cages and lymphocytes. Total frequency of concomitant genital morbidity for women with pathology is 56.0%; among different nosology forms chronic inflammatory processes to endometrium prevail and additions of uterus (42.0%); infections which are passed by a sexual way (37.0%) and

violation of menstrual function (20.0%). With the purpose of timely diagnostics of pathological changes of cervix it is necessary on the pregravid stage to conduct dynamic colposcopic, cytological and microbiological inspections. It allows in good time to conduct treatment-and-prophylactic measures and warn the offensive of pregnancy on a background the inflammatory and post-traumatic changes of cervix. The use of the improved algorithm of diagnostic and treatment-and-prophylactic measures allows to reduce frequency of miscarriage of pregnancy (from 16.7 to 6.7%); threats of terminating pregnancy in I trimester (from 23.3 to 13.3%); bacterial vaginosis (from 10.0 to 3.3%); candidiasis (from 6.7 to 3.3%); threats of breaking are in a II trimester (from 43.3 to 23.3%); placenta disfunction (from 33.3 to 20.0%); delays of growth of fetus (from 13.3 to 6.7%); pathological preliminary period (from 43.3 to 30.0%); premature break of amniotic shells (from 30.0 to 16.7%); frequency of urgent births is increased on 6.7%, and premature – goes down on 6.7% respectively.

Keywords: pathologies of cervix, pregnancy, births, prophylaxis.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Машир НВ. Вплив патології шийки матки на перебіг вагітності. Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П. Л. Шупика. 2020;39:67-70.

2. Машир НВ. Етіопатогенетичні особливості рецидивуючих фонових захворювань шийки матки. Перинатологія та репродуктологія: від наукових досягнень до практики [Електронне науково-практичне видання НУОЗ України імені П. Л. Шупика]. 2022;2:42-6. DOI: 10.52705/2788-6190-2022-02-7

3. Машир НВ. Профілактика невиношування вагітності у жінок з патологією шийки матки в анамнезі. Перинатологія та репродуктологія: від наукових досягнень до практики [Електронне науково-практичне видання НУОЗ України імені П. Л. Шупика]. 2022;4:14-22. DOI: 10.52705/2788-6190-2022-04-2

4. Salmanov AG, Artyomenko V, Mashyr NV. Cervicitis as a cause of preterm birth in women. Wiad Lek. 2022;75(11 p2):2715-21. DOI: 10.36740/WLek202211201.

5. Машир НВ. Особливості перебігу вагітності у жінок із патологією шийки матки. В: Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П. Л. Шупика: тези матеріалів науково-практичної школи-семінару в форматі телемосту «Клінічні рекомендації в практиці акушера-гінеколога» (17 вересня 2020 року, Івано-Франківськ-Чернівці-Ужгород). 2020;39:109.